

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.23.4.2023

Pan Marek Rączka
Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Nowym Dworze Mazowieckim
ul. Chemików 6,
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/085 – Realizacja przez wybrane samorzady województwa mazowieckiego zadań w zakresie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ¹ ul. Chemików 6, 05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Rączka, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim ² , od 8 marca 2013 r. (akta kontroli str.5)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie pod względem organizacyjno-funkcyjnym warunków realizacji zadań z zakresu dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. 2. Wykonywanie zadań związanych z dofinansowaniem zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (I-III kwartał) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, dotyczących zdarzeń mających wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2. ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Wojciech Nędzy, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/190/2023 z 4 października 2023 r. (akta kontroli str.1-2)

¹ Dalej także: PCPR, Centrum.

² Dalej: dyrektor PCPR, dyrektor Centrum, dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wdrożone w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim rozwiązania organizacyjno-funkcjonalne umożliwiały realizację zadań w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, a także zapewniały prawidłowe gospodarowanie środkami z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁵ w zakresie objętym kontrolą.

We współpracy z innymi podmiotami pozyskiwano informacje na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu nowodworskiego⁶, niezbędne dla rzetelnego wywiązywania się z obowiązków ustawowych, a prowadzone działania informacyjne miały na celu dotarcie do szerokiego kręgu osób mogących skorzystać z finansowego wsparcia.

Monitorowano stopień wykorzystania środków Funduszu, biorąc pod uwagę bieżące i przewidywane potrzeby w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W celu optymalizacji działań i utrzymania ciągłości wypłat dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, Centrum zwracało się do PFRON o wypłatę środków w formie zaliczek.

Rzetelnie weryfikowano wnioski o dofinansowanie. Stwierdzone przypadki niedochowania terminów rozpatrzenia wniosków, poinformowania wnioskodawców o występujących w nich uchybieniach oraz nieterminowego przekazania środków na konto świadczeniodawcy, a także niedostosowanie strony internetowej Centrum do niektórych wymogów określonych ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych⁷ oraz niewykonanie obowiązku dokonywania przeglądu deklaracji dostępności strony internetowej do dnia 31 marca każdego roku, co było niezgodne z art. 11 ww. ustawy, nie miały istotnego wpływu na ocenę realizacji przez PCPR zadań w zakresie objętym kontrolą.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie pod względem organizacyjno-funkcjonalnym warunków realizacji zadań z zakresu dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Opis stanu faktycznego

1. W latach objętych kontrolą, na realizację zadań określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁹, powiat nowodworski, na podstawie algorytmu¹⁰, otrzymał środki

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: PFRON, Fundusz.

⁶ Dalej także: powiat.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1440, dalej: ustawa o dostępności cyfrowej.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dz. U. 2023 poz. 100, ze zm., dalej: ustawa o rehabilitacji.

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1605, ze zm.).

z PFRON w wysokości: 2 011,5 tys. zł (2021 r.), 2 365,1 tys. zł (2022 r.), 3 027,1 tys. zł¹¹ (stan na 30 września 2023 r.).

Samorząd powiatowy corocznie dofinansowywał, w wysokości 10%, koszty działalności dwóch warsztatów terapii zajęciowej działających na terenie powiatu. W poszczególnych latach wydatkowano na ten cel: 122,9 tys. zł (2021 r.), 146,7 tys. zł (2022 r.), 147,5 tys. zł (stan na 30 września).

W okresie objętym kontrolą powiat nie przekazywał środków własnych na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych. Z wyjaśnień wicestarosty nowodworskiego wynika, że przyczyną takiego stanu był niedobór środków finansowych.

(akta kontroli str. 134-136, 162-164, 174-178, 186, 257)

2. Centrum pozyskiwało informacje o sytuacji i potrzebach osób z niepełnosprawnościami w ramach wykonywania zadań statutowych, w szczególności w trakcie działań związanych m.in. z funkcjonowaniem centrum opiekuńczo-mieszkalnego, środowiskowego domu samopomocy oraz warsztatu terapii zajęciowej. W celu pozyskania informacji o sytuacji i potrzebach niepełnosprawnych, PCPR współpracowało także z Powiatowym Urzędem Pracy w Nowym dworze Mazowieckim¹², domem pomocy społecznej, powiatowym zespołem ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności, poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz gminami i organizacjami pozarządowymi.

Dyrektor PCPR wyjaśnił m.in., że wykonując zadania finansowane ze środków PFRON, Centrum w ograniczonym zakresie współpracuje z gminami z terenu powiatu, ze względu na brak zainteresowania ze strony tych jednostek tego rodzaju wsparciem. Dwa razy w roku odbywają się spotkania dyrektora PCPR z kierownikami lokalnych ośrodków pomocy społecznej, podczas których omawiane są problemy z różnych obszarów polityki społecznej. PCPR nie dysponuje dokumentami z przeprowadzonych analiz sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych, ale ich wyniki znajdują swój wyraz przede wszystkim w realizowanych projektach. PCPR sporządziło natomiast diagnozę sytuacji osób z niepełnosprawnościami na potrzeby opracowania *Powiatowego programu na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2023-2028*¹³. W celu dokonania tej diagnozy, dyrektor Centrum zwracał się do Nowodworskiego Centrum Medycznego w Nowym Dworze Mazowieckim, powiatowego urzędu pracy, powiatowego zespołu ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności, poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz sześciu ośrodków pomocy społecznej o szczegółowe informacje dotyczące korzystania z usług tych placówek przez osoby niepełnosprawne.

(akta kontroli str.4, 330-379, 411)

W maju 2016 r. w powiecie nowodworskim przyjęto Powiatowy program na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020¹⁴, którego obowiązywanie przedłużono na lata 2021-2022¹⁵. Dyrektor PCPR wyjaśnił, że okres pandemii uniemożliwił pracę nad nowym programem i terminowe przygotowanie założeń na kolejne lata. Szczególnie czasochłonne było opracowanie diagnozy. W praktyce pracę nad programem rozpoczęto w pierwszym kwartale 2023 r. i projekt tego dokumentu znajduje się w końcowej fazie przygotowań.

(akta kontroli str. 68-93, 309-312)

¹¹ Pierwotnie w 2022 r. - 2 273, 3 tys. zł, a w 2023 r. - 2 919,1 tys. zł.

¹² Dalej także: PUP, urząd pracy.

¹³ Do dnia zakończenia kontroli NIK program nie został przyjęty.

¹⁴ Uchwałą nr XVIII/119/2016 Rady Powiatu Nowodworskiego z dnia 19 maja 2016 r.

¹⁵ Uchwałą nr XXXI/201/2021 Rady Powiatu Nowodworskiego z dnia 24 czerwca 2021 r. Do dnia zakończenia kontroli NIK rada powiatu nie przyjęła takiego programu na kolejne lata.

3. PCPR, po otrzymaniu przez powiat informacji o wysokości środków z PFRON na realizację zadań określonych w ustawie o rehabilitacji¹⁶, przygotowywał projekt ich podziału na poszczególne zadania w danym roku. Opracowanie przez dyrektora PCPR propozycji podziału środków poprzedzone było analizą wydatków z lat ubiegłych oraz bieżącym zapotrzebowaniem na poszczególne rodzaje wsparcia. Propozycja podziału środków była opiniowana przez powiatową społeczną radę ds. osób niepełnosprawnych¹⁷, zarząd powiatu oraz właściwą komisję rady powiatu, a następnie kierowana na posiedzenie rady powiatu, która podejmowała uchwałę w tej sprawie¹⁸.

(akta kontroli str. 255)

4. Uchwalony podział środków otrzymanych z PFRON, z wyszczególnionymi kwotami na zadania realizowane w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmieniano w trakcie roku, dokonując przesunięć środków pomiędzy poszczególnymi zadaniami, w zależności od zaistniałych potrzeb (w 2021 r. dokonano tego jednokrotnie, w 2022 r. – trzykrotnie, do 30 września 2023 r. – trzykrotnie)¹⁹. Jednocześnie PFRON zmieniał wielkość środków przyznanych powiatowi według algorytmu z powodu zaistniałych różnic liczby osób uczestniczących w warsztatach terapii zajęciowej oraz niewykorzystaniu przez urząd pracy całości środków PFRON²⁰. Dyrektor wyjaśnił, że ze względu na krótki termin i długą drogę opiniowania i uchwalania podziału środków na poszczególne zadania, nie był już w stanie wydatkować środków niewykorzystanych przez PUP.

Dyrektor PCPR nie występował o zwiększenie środków z PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, w tym dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w sytuacji ich niedoboru. Wyjaśnił, że na podstawie wieloletniej współpracy z Funduszem można wyciągnąć wniosek, że PFRON nie przekazuje dodatkowych środków na realizację zadań przyznanych według algorytmu. W toku kontroli NIK, dyrektor zwrócił się jednak do PFRON z zapytaniem o możliwość uzyskania dodatkowych środków na realizację zadań ustawowych. W odpowiedzi Fundusz stwierdził, że braku jest podstaw prawnych do przyznania dodatkowych środków w inny sposób, niż według algorytmu²¹.

(akta kontroli str. 114-181, 432-433)

5. W powiecie nie ustalono szczegółowych zasad przyznawania dofinansowania zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych ze środków PFRON. W wydanych zarządzeniach²² dyrektor Centrum ustalał wysokość kwoty limitu oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej w zakupie tych przedmiotów i środków.

(akta kontroli str. 94-99, 311)

6. W PCPR nie przyjęto dodatkowych, wewnętrznych procedur dotyczących rozpatrywania wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, w tym sposobu rozpatrywania wniosków.

¹⁶ Informacje o wysokości środków PFRON w okresie objętym kontrolą przekazano: 18 lutego 2021 r., 17 lutego 2022 r., 16 lutego 2023 r.

¹⁷ Dalej: rada społeczna.

¹⁸ Uchwały Rady Powiatu Nowodworskiego nr XXVIII/178/2021 z dnia 25 marca 2021 r., nr XLI/255/2022 z dnia 31 marca 2022 r. oraz nr LIV/326/2023 z dnia 30 marca 2023 r.

¹⁹ Zmian w przyjętym podziale środków dokonywano uchwałami Rady Powiatu Nowodworskiego nr XXXV/218/2021 z 28 października 2021 r., nr XXXVIII/240/2021 z dnia 28 grudnia 2021 r., nr XLIV/272/2022 z dnia 30 czerwca 2022 r., nr XLVIII/293/2022 z dnia 27 października 2022 r., nr L/313/2022 z dnia 29 grudnia 2022 r., nr LVI/344/2023 z 31 maja 2023 r., nr LVII/353/2023 z dnia 29 czerwca 2023 r., nr LIX/365/2023 z dnia 28 września 2023 r.

²⁰ Niewykorzystana kwota wyniosła 37,3 tys. zł z powodu rezygnacji z ubiegania się o środki na podjęcie działalności gospodarczej przez kandydata deklarującego chęć samozatrudnienia, o czym PUP powiadomił PCPR 12 grudnia 2022 r.

²¹ Pismo dyrektora PCPR z 9 listopada 2023 r., pismo PFRON z 23 listopada 2023 r.

²² Zarządzeniami nr PCPR.ZAP.021.1.2021 z dnia 8 stycznia 2021 r., nr PCPR.ZAP.021.3.2022 z dnia 28 stycznia 2022 r., i nr PCPR.ZAP.021.1.2023 z dnia 3 stycznia 2023 r. w sprawie zasad dofinansowania i rozpatrywania wniosków w ramach zadań finansowanych ze środków PFRON.

Udzielając dofinansowania stosowano postanowienia rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2022 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych²³.

(akta kontroli str. 311)

7. W latach 2021-2023, w PCPR zadania statutowe realizowało odpowiednio: 25, 24 i 25 osób. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej wykonywali członkowie Zespołu ds. Osób Niepełnosprawnych - dwóch pracowników, z czego jedna zajmowała się dofinansowaniem zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Obaj pracownicy Zespołu ds. Osób Niepełnosprawnych realizowali również dodatkowe zadania, w tym związane z realizacją programów: „Aktywny samorząd”, „Dostępne mieszkanie”, „Mieszkanie dla absolwenta”, a także opieką wychowawczą. Pracownicy ci nadzorowali również ośrodki wsparcia dziennego, domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej oraz indywidualne programy integracji.

Zadania realizowane przez członków Zespołu ds. Osób Niepełnosprawnych były spójne z przyjętymi zakresami obowiązków oraz obowiązującym regulaminem organizacyjnym PCPR²⁴. W zakresach obowiązków zamieszczono postanowienie o ustalaniu zastępstw.

Od 1 października 2023 r. skład zespołu został zwiększony do trzech osób, przy czym utworzono stanowisko kierownika tej komórki organizacyjnej.

Po przyznaniu powiatowi środków z PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, nie angażowano innych pracowników do wykonywania czynności związanych z dofinansowaniem zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, ze względu na ich zaangażowanie w zadania statutowe Centrum. Dyrektor wyjaśnił, że okazjonalnie zespół ten otrzymywał z powiatowego urzędu pracy wsparcie stażysty, który wykonywał proste czynności biurowe.

(akta kontroli str. 331)

8. Z wyjaśnień dyrektora PCPR wynika, że zasoby kadrowe zaangażowane do realizacji zadań w zakresie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze nie są wystarczające. Do zakresu działania Zespołu ds. Osób Niepełnosprawnych, oprócz zagadnień objętych kontrolą, należą też pozostałe zadania finansowane na podstawie algorytmu przekazywania środków PFRON oraz inne programy Funduszu, a także m.in. nadzór nad domami pomocy społecznej, środowiskowymi domami samopomocy. Dodatkowo pracownicy muszą ręcznie wprowadzać do systemu SOW²⁵ większość wniosków o dofinansowanie, co w istotny sposób wydłuża ich rozpatrywanie. Ponadto ważnym aspektem pracy członków ww. zespołu jest bezpośrednia praca z klientem, udzielanie informacji, pomaganie w wypełnianiu wniosków itp. W ocenie Dyrektora zespół powinien zostać powiększony o co najmniej jeden etat, aby sprawnie realizować swoje zadania. Zwiększenie liczebności zespołu powinno poprawić sytuację oraz wyeliminować zagrożenia związane z terminowością w rozpatrywaniu spraw.

(akta kontroli str. 332, 411)

9. W wyniku przeprowadzonego przez biegłego audytu strony internetowej PCPR, którego celem była analiza i ocena jej dostępności pod kątem zgodności z ustawą o dostępności cyfrowej oraz wytycznymi WCAG²⁶ 2.1 na poziomie AA, ze szczególnym

²³ Dz. U. z 2015 r. poz. 926, dalej: rozporządzenie w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON.

²⁴ Przyjętego uchwałami Zarządu Powiatu Nowodworskiego nr 43/2019 z dnia 27 lutego 2019 r., nr 361/2021 z dnia 22 września 2021 r., nr 632/2023 z dnia 21 czerwca 2023 r.

²⁵ System Obsługi Wsparcia finansowanego ze środków PFRON.

²⁶ Ang. Web Content Accessibility Guidelines – wytyczne dotyczące dostępności treści.

uwzględnieniem dostępności informacji dla osób z niepełnosprawnościami, stwierdzono uchybienia odnoszące się do zasady funkcjonalności i kompatybilności, co szerzej zostało przedstawione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 425-431)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na częściowej niezgodności strony internetowej PCPR z wymogami dostępności cyfrowej określonymi w ustawie o dostępności cyfrowej oraz w wytycznych WCAG 2.1., gdyż zawierała ona błędy naruszające zasadę funkcjonalności i kompatybilności. Formularze wniosków o przyznanie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób z niepełnosprawnościami były umiejscowione nieintuicyjnie, a dostęp do nich był utrudniony. Ponadto nie wywiązano się z obowiązku dokonywania przeglądu deklaracji dostępności strony internetowej do dnia 31 marca każdego roku, co było niezgodne z art. 11 ww. ustawy. Ostatni przegląd deklaracji dostępności strony internetowej został przeprowadzony w dniu 17 maja 2021 r.

Dyrektor wyjaśnił, że przyczyną niedostosowania strony internetowej do wymogów określonych przepisami są ograniczone możliwości finansowe jednostki, co nie pozwala na unowocześnienie interfejsu strony, w taki sposób, aby spełniał wszystkie kryteria dostępności. Wpływ na to ma zbyt mała wiedza pracowników, która nie pozwala na wychwytywanie takich nieprawidłowości. Dyrektor wyjaśnił, że Centrum planuje ubiegać się o możliwość dofinansowania dostosowania strony do wymogów WCAG 2.1. Do tego czasu przewiduje się podjęcie działań, które nie generują wysokich kosztów, a pozwalają w jak największym stopniu wpłynąć na dostępność strony dla osób z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli str. 322, 425-431)

OCENA CZĄSTKOWA

Przyjęte w PCPR rozwiązania organizacyjne zapewniły prawidłowe gospodarowanie środkami PFRON w zakresie objętym kontrolą. Środki otrzymywane z PFRON dzielono na podstawie rozpoznanych potrzeb, a po zwróceniu się do właściwych organów powiatu, dokonywano ich przesunięcia w zakresie realizowanych zadań. Centrum pozyskiwało wiedzę na temat sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie, przede wszystkim na podstawie realizowanych projektów, a także analiz sporządzanych na potrzeby opracowania powiatowego programu wsparcia osób niepełnosprawnych. Strona internetowa PCPR nie była natomiast dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ponieważ nie spełniała niektórych wymogów określonych w ustawie o dostępności cyfrowej oraz w wytycznych WCAG 2.1. Ponadto nie dokonywano corocznego przeglądu deklaracji dostępności strony internetowej.

OBSZAR

2. Wykonywanie zadań związanych z dofinansowaniem zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Opis stanu
faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą, liczba wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, które wpłynęły do PCPR, wyniosła:

- w 2021 r. – 259 wniosków na łączną kwotę 401,7 tys. zł (w tym 5 wniosków o dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego na kwotę 3,9 tys. zł²⁷), z których

²⁷ Dwa z pięciu wniosków pozostawiono bez rozpatrzenia: w pierwszym przypadku wnioskodawca zwrócił się o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wypełniając niewłaściwy wniosek – przeznaczony na dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, w drugim przypadku wniosek zawierał braki formalne (w tym wnioskowanej kwoty dofinansowania), które nie zostały uzupełnione.

pozytywnie rozpatrzono 253 wnioski na kwotę 383,3 tys. zł (w tym 3 wnioski na sprzęt rehabilitacyjny na kwotę 3,6 tys. zł);

- w 2022 r. – 308 wniosków na kwotę 422,2 tys. zł (w tym 15 wniosków o dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego na kwotę 55,5 tys. zł), z których pozytywnie rozpatrzono 297 wniosków na kwotę 372,4 tys. zł (w tym 13 wniosków na sprzęt rehabilitacyjny na kwotę 36,2 tys. zł);
- w 2023 r. (do 30 września) – 243 wnioski na kwotę 614,3 tys. zł (w tym 14 wniosków o dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego na kwotę 41,1 tys. zł), z których pozytywnie rozpatrzono 200 wniosków na kwotę 378,4 tys. zł (w tym 12 wniosków na sprzęt rehabilitacyjny na kwotę 35,1 tys. zł).

W latach 2021 i 2022 wszystkie wnioski złożono w formie papierowej, natomiast w 2023 r. spośród 243 wniosków, 9 złożono w formie elektronicznej.

Z powodu błędów formalnych negatywnie rozpatrzono 10 wniosków, w tym sześć w 2021 r., trzy w 2022 r. i jeden w 2023 r. (do 30 września), natomiast z powodu braku środków finansowych, w 2022 r. nie dofinansowano jednego wniosku, a do 30 września 2023 r. – 30 wniosków. Ostatnich wypłat dofinansowania w latach 2021-2022 r. dokonywano w grudniu.

(akta kontroli str. 185, 196-224)

2. W powiecie nowodworskim, w celu zachowania ciągłości wypłat, pod koniec roku zwracano się do PFRON o przekazanie środków w postaci zaliczki na rok następny. Następnie rada powiatu dokonywała podziału zadań, na które przeznaczano środki przekazane w formie zaliczki²⁸. W kolejnych latach, wielkość przyznanych w ten sposób środków z Funduszu wyniosła: w 2021 r. – 411,4 tys. zł (w tym 396,6 tys. na rehabilitację społeczną), w 2022 r. – 407,3 tys. zł (391,9 tys. zł na rehabilitację społeczną), a w 2023 r. – 600,4 tys. zł (całą przyznaną kwotę przeznaczono na rehabilitację społeczną). Rozpoczęcie wypłat dofinansowania następowało bezpośrednio po wpływie środków z zaliczki – w pierwszych miesiącach roku – w zależności od terminu ich przekazania.

(akta kontroli str. 137-140, 165-167, 179-181, 415-416)

3. Informacje o zadaniach realizowanych przez PCPR publikowano na stronach internetowych Centrum, a także tablicach ogłoszeń w siedzibie Centrum. Dyrektor wyjaśnił, że realizowane zadania z zakresu rehabilitacji społecznej cieszą się tak dużym zainteresowaniem, iż nie wymagają szczególnych działań promocyjnych. Informacje umieszczane w social mediach lub na tablicach ogłoszeń miały na celu w większym stopniu wyjaśnianie klientom możliwości otrzymania dofinansowania oraz wyjaśnianie pojawiających się wątpliwości w zakresie interpretacji zasad dofinansowania, niż propagowanie wiedzy na ten temat. Dyrektor wyjaśnił również, że w sytuacji odmowy udzielenia dofinansowania z powodu braku środków, informowano klientów o możliwości ponownego wystąpienie z wnioskiem o dofinansowanie.

(akta kontroli str.331,334)

4. Dyrektor PCPR wprowadził wzór wniosku, zawierający wszystkie obligatoryjne informacje określone w § 11 ust. 1-3 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON²⁹. Wzór wniosku został zamieszczony na stronie internetowej z możliwością jego pobrania.

W toku kontroli zbadano próbę 60 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz 25 wniosków o dofinansowanie

²⁸ Uchwały Rady Powiatu Nowodworskiego w sprawie określenia zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, które finansowane będą z zaliczki przekazanej z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w poszczególnych latach o nr XXIV/161/2020 z dnia 17 grudnia 2020 r., nr XXXVIII/240/2021 z dnia 28 grudnia 2021 r., nr L/304/2022 z dnia 29 grudnia 2022 r.

²⁹ Zarządzeniem nr PCPR.ZAP.021.25.2020 z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wzorów wniosków o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych.

zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny³⁰. Stwierdzono, że we wszystkich zbadanych przypadkach, osoby ubiegające się o dofinansowanie spełniały wymogi w zakresie uzyskiwanego dochodu, określone w § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, tj. ich dochód nie przekraczał 50% przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy o rehabilitacji – w przeliczeniu na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym, lub 65% – w przypadku osoby samotnej. Wszystkie badane wnioski zawierały obligatoryjne informacje i załączniki określone w § 11 ust. 1-4 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON.

Zgodnie z § 12 ust. 3a ww. rozporządzenia, PCPR jest zobowiązany do rozpatrzenia wniosku o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny w terminie 30 dni od dnia złożenia kompletnego wniosku. Z powodu nieumieszczenia na formularzach dat rozpatrzenia wniosków, pierwszą udokumentowaną datą świadczącą o ich rozpatrzeniu, była data poinformowania wnioskodawcy o sposobie rozpatrzenia wniosku (szerszy opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Zgodnie z § 12 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, PCPR w terminie 10 dni od dnia dostarczenia przez wnioskodawcę faktury lub innego dokumentu określającego cenę nabycia, przekazuje dofinansowanie na konto świadczeniodawcy realizującego zlecenie. Dla ośmiu z 85 PCPR zlecił polecenie wypłaty później niż 10 dni od złożenia/rozpatrzenia kompletnego wniosku, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Na podstawie objętej sprawdzeniem próby wniosków³¹ stwierdzono, że informacje o sposobie ich rozpatrzenia wysyłano do wnioskodawcy w tym samym dniu, w którym wniosek został rozpatrzony. W przypadku jednego z 85 badanych wniosków został naruszony termin poinformowania wnioskodawcy o występujących we wniosku uchybieniach (szerszy opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Odnosząc się do kwestii formy prawnej rozstrzygnięcia o przyznaniu lub odmowie przyznania dofinansowania, dyrektor PCPR stwierdził, że istotnym problemem przy rozpatrywaniu wniosków jest nieprecyzyjność zapisów regulujących tę kwestię, gdyż z przepisów prawa wprost nie wynika obowiązek wydawania w tym zakresie decyzji administracyjnych. Dyrektor zwrócił przy tym uwagę, że ewentualne wydawanie decyzji o odmowie dofinansowania spowodowałoby konieczność zabezpieczenia środków finansowych, do czasu rozpatrzenia ewentualnego odwołania przez organ wyższego rzędu. Biorąc pod uwagę fakt, że finansowanie zadań związanych z algorytmem odbywa się w cyklach rocznych, niewydatkowana kwota z końcem grudnia musiałaby zostać zwrócona do PFRON, gdyż odwołania rozpatrywane są średnio po kilku/kilkunastu miesiącach, istnieje zatem ryzyko, że zabezpieczone na ten cel środki musiałby być ostatecznie zwrócone, przed rozstrzygnięciem odwołania. Takie sytuacje blokowałyby możliwość przeznaczenia tej kwoty na inny cel lub dla innej osoby. W praktyce mogłoby się też okazać, że PCPR byłby zobligowany do zwrotu środków, pomimo niezabezpieczenia potrzeb osób niepełnosprawnych. Zastosowanie przepisów kpa, zamiast usprawniać proces podejmowania decyzji w zakresie wydatkowania środków i zabezpieczania praw osób ubiegających się o dofinansowanie, w praktyce mogłoby zatem doprowadzić do znacznych utrudnień, zmniejszając jednocześnie efektywność udzielanego wsparcia. Dyrektor wyraził jednocześnie pogląd, że ze względu na obowiązujący stan prawny, wnioskodawca nie ma formalnej możliwości

³⁰ Zbadano po 20 wniosków dla każdego roku objętego kontrolą w zakresie dofinansowania przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, a także wszystkie 5 wniosków z 2021 r. i po 10 z lat 2022 i 2023 dotyczących sprzętu rehabilitacyjnego.

³¹ Dwa z badanych 85 pozostawiono bez rozpatrzenia.

odwołania od decyzji o przyznaniu lub odmowie dofinansowania, ma jednak możliwość złożenia skargi na działalność Dyrektora PCPR.

(akta kontroli str. 311-321, 381-386, 411-416)

5. Członkowie zespołu ds. osób niepełnosprawnych, analizując składane wnioski o dofinansowanie, bazowali na doświadczeniu, porównując oferty, a także na bieżąco ustalając maksymalną kwotę dofinansowania. Informowali wnioskodawcę o tym, że kwota ta może być niższa niż przedstawiona w ofercie, a także o ewentualnej możliwości zakupu tego samego produktu w lepszej cenie, u innego dostawcy.

Pracownicy PCPR nie zwracali się do wnioskodawców o wyjaśnienia lub dostarczenie niezbędnych dokumentów co do podanych we wniosku danych, w szczególności co do wysokości dochodów i liczby osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, z uwagi na niewystępowanie wątpliwości co do wiarygodności oświadczeń.

(akta kontroli str. 320-326)

6. Na podstawie zbadania 25 wniosków o dofinansowanie złożonych w formie papierowej stwierdzono, że wnioski te wprowadzane były do SOW przez pracowników PCPR w okresie od 2 do 36 dni od ich złożenia (średnia dla badanej próby wyniosła 17 dni). Czas rozpatrywania wniosków, które wymagały wprowadzenia do SOW przez pracowników PCPR, wynosił od 6 do 45 dni (średnio 24 dni), a czas rozpatrywania wniosków, przed wprowadzeniem obowiązku wprowadzania ich do systemu, tj. przed 2023 r., wynosił od 2 do 28 dni (średnio 14 dni)³².

W opinii dyrektora PCPR, obowiązek wprowadzania przez pracowników wszystkich wniosków do SOW złożonych w formie papierowej, znacznie wydłużył proces ich rozpatrywania. Większość klientów Centrum wciąż nie korzysta z tego systemu i składa wnioski w formie tradycyjnej, co sprawia, że terminy określone w prawie są trudne do zachowania przez pracowników PCPR. System SOW byłby ułatwieniem dla Centrum, gdyby wszystkie wnioski były składane tylko w formie elektronicznej przy wykorzystaniu systemu.

(akta kontroli str. 320-321, 413-416)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niedochowanie 30-dniowego terminu rozpatrzenia wniosku.

Zgodnie z § 12 ust. 3a rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, PCPR jest zobowiązany rozpatrzyć wnioski w terminie 30 dni od dnia złożenia kompletnego wniosku. Z powodu nieumieszczenia na wnioskach daty ich rozpatrzenia, pierwszą udokumentowaną datą świadcząca o ich rozpatrzeniu, był dzień poinformowania wnioskodawcy o sposobie jego rozpatrzenia. W przypadku dwóch z 85 wniosków, termin ten nie został dotrzymany. I tak:

- wniosek nr PCPR.ZN.7010.3.2021 z 24 marca 2021 r. rozpatrzono 27 kwietnia 2021 r., tj. 34 dni od dnia złożenia,
- nr PCPR-2023/06/22/RSP0/WNIOSEK/00170 z 2 czerwca 2023 r. rozpatrzono 5 lipca 2023 r., tj. 33 dni od dnia złożenia.

Dyrektor PCPR wyjaśnił m.in., że nie jest w stanie uzasadnić opóźnienia rozpatrzenia wniosku nr PCPR.ZN.7010.3.2021, natomiast przyczyną opóźnienia rozpatrzenia wniosku nr PCPR-2023/06/22/RSP0/WNIOSEK/00170 była długotrwała nieobecność pracownika, do którego obowiązków należało dokonywanie tych czynności.

(akta kontroli str. 315-316, 384, 415-416)

³² Wybrano losowe 25 wniosków z lat 2021-2022.

2. Niedochowanie 10-dniowego terminu poinformowania wnioskodawcy o występujących uchybieniach w przypadku jednego wniosku.

Zgodnie z § 12 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, PCPR jest zobowiązany poinformować wnioskodawcę dofinansowania, w terminie 10 dni od dnia złożenia wniosku, o występujących we wniosku uchybieniach. W przypadku wniosku nr PCPR-2023/06/22/RSPO/WNIOSEK/00170 z 2 czerwca 2023 r., informację tę przekazano 22 czerwca 2023 r., tj. 20 dni od daty złożenia wniosku.

Dyrektor PCPR wyjaśnił, że, przyczyną opóźnienia była długotrwała nieobecność pracownika, do którego obowiązków należało dokonywanie tych czynności.

3. Niedochowanie 10-dniowego terminu na przekazanie środków na konto świadczeniodawcy.

Zgodnie z § 12 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, PCPR w terminie 10 dni od dnia dostarczenia przez wnioskodawcę faktury lub innego dokumentu określającego cenę nabycia, przekazuje dofinansowanie na konto świadczeniodawcy realizującego zlecenie. Dla ośmiu z 85 PCPR zlecił polecenie wypłaty od 2 do 26 dni po określonym w rozporządzeniu terminie³³.

Dyrektor PCPR wyjaśnił, że przyczyną ww. była długotrwała choroba pracownika zajmującego się tym obszarem i konieczność nagłego wprowadzenia do realizowanych zadań innych pracowników, a także okres świąteczny dla czasu rozpatrywania części wniosków. Stwierdził również, że opóźnienia są wynikiem zbyt małej liczby pracowników pracujących w Zespole ds. Osób Niepełnosprawnych, dlatego pomimo zapisów umożliwiających powierzenie obowiązków nieobecnemu innym osobom, nadal trudno zorganizować pracę w taki sposób, aby wszystkie zadania były realizowane terminowo. Zwiększenie liczebności tego zespołu powinno natomiast poprawić sytuację i wyeliminować zagrożenia związane z terminowością w załatwianiu spraw.

(akta kontroli str. 315-316, 321, 384-386, 411-416)

OCENA CZĄSTKOWA

PCPR prowadziło działania informacyjne mające na celu dotarcie do osób z niepełnosprawnościami mogących skorzystać z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W celu zachowania płynności i utrzymania ciągłości finansowego wsparcia osób z niepełnosprawnościami, Centrum korzystało z możliwości występowania do PFRON o przekazanie środków Funduszu w formie zaliczek. Pracownicy rzetelnie analizowali i weryfikowali kierowane do PCPR wnioski o dofinansowanie, czy spełniały one wszystkie wymogi formalne określone w przepisach. Stwierdzone przypadki niedochowania obowiązujących terminów rozpatrzenia wniosków, poinformowania wnioskodawców o występujących uchybieniach we wniosku oraz przekazania środków na konto świadczeniodawcy nie miały istotnego wpływu na ocenę realizacji przez PCPR zadań w zakresie objętym kontrolą.

³³ Dotyczy wniosków: nr PCPR-2023/02/15/RSPO/WNIOSEK/00054 z 27 stycznia 2023 r., nr PCPR-2023/03/08/RSPO/WNIOSEK/00080 z 17 lutego 2023 r., nr PCPR.Z.702.72.2022 z 25 marca 2022 r., nr PCPR.ZN.702.94.2022 z 19 kwietnia 2022 r. nr PCPR.ZN.7010.9.2022 z 17 sierpnia 2022 r., nr PCPR-2023/04/03/RSSR/WNIOSEK/00005 z 22 marca 2023 r., nr PCPR-2023/02/16/RSPO/WNIOSEK/00059 z 30 stycznia 2023 r., nr PCPR-2023/01/19/RSPO/WNIOSEK/00025 z 16 stycznia 2023 r.+

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Pełne dostosowanie strony internetowej PCPR do wymagań wynikających z ustawy o dostępności cyfrowej i wytycznych WCAG 2.1.
2. Niezwłocznie dokonanie przeglądu deklaracji dostępności strony internetowej PCPR, zgodnie z art. 11 ustawy o dostępności publicznej.
3. Zapewnienie wywiązywania się z obowiązujących terminów w zakresie rozpatrywania wniosków, informowania wnioskodawców o znajdujących się we wnioskach uchybieniach i przekazywania środków na kontrolę świadczeniodawcy realizującego zlecenie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o wykonaniu wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 15 grudnia 2023 r.

Kontroler
Wojciech Nędzi
Specjalista kontroli państwowej
/–/

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie
z up.
Wiesława Bronisz
p. o. Wicedyrektora
/–/